

Tomba Andrea

Semmi, ami emberi

SYLVESTER LÉVAY – MICHAEL KUNZE: REBECCA

Kosztolányi Dezső *Színház* című kötetében összegyűjtött kritikáit böngészve számomra a legszórakoztatóbb írások mindig azok, amelyek rég elfeledett darabokról szólnak. Ezekben a szerző könnyeden és megbocsátó mozdulattal söpri le az asztalról azokat a csip-csup, semmi darabokat, bohózatokat és melodramákat, melyek néhány órányi figyelmét elrabolták. A szelíd kritikus főleg írói örömét leli a gügye történet megmosolygásában, s finoman vonogatja vállát a világ balgasága s a dolgok mulandósága felett. Azon sosem csodálkozik, hogy a bővlinak sikere van. A bővlinak mindig sikere van, ezen nem érdemes keseregni.

A *Rebecca* című musical enyhén szólva nem tarthat igényt másra, csak a felejtésre, s néhány évtized múlva legfeljebb egy kalandor színháztörténész vagy antropológus ámul majd el azon, miféle gyöngye művek hazugságaiba menekült a mi korunk. „Eredetije”, egy angol nemesi származású hölgy, Daphne Du Maurier *A Manderley-ház asszonya* című kísértet- és gótikus szerelmi regénye szintén alighanem feledésbe merült volna, ha Hitchcock nem készít belőle egy remekművet 1940-ben. Bármilyen logikai vagy művészetelméleti képtelenség is, mintha visszamenőlegesen a regény és a mostani musical is a nagyszerű filmen elősködne, abból merítené hírét és anyagi sikerét. Jó, jó, a musicalt a regény ihlette, mondja a plakát, de ki ismerné ma a regényt a film nélkül? Ha valaki nem emlékezne a történetre: rég elhalt feleség után új, ártatlan asszony költözik a házba, a korábbi feleség emlékét szigorú házvezetődője őrzi, titok lelepleződik stb. Hitchcock száraz thrillert alkotott, Lévy–Kunzék csöpögős melodramát, thrilleremekkel beoltva.

A Sylvester Lévy–Michael Kunze szerzőpáros előállításában (kiktől már volt szerencsém látni és elfeledni az *Elisabeth* és a *Mozart!* című musicaleket) s az Operettszínház színrevitelében a darab olyan silány és hamis, mint a magyar s külföldi telenovellák. A szerzők nem írtak bele egyetlen valóságos alakot vagy pillanatot sem, s az előadás is messzire elkerüli, hogy emberi érzelmet, gondolatot vagy kapcsolatot idézzon fel. Ehelyett mindent sémákra egyszerűsít, s pusztán az általánosságok és közhelyek szintjén mutat meg. Kövér, színesbe öltözött, mókás amerikai néni (humor az amerikai *sit-com*okból merítve, csak-hogy el sem mosolyodunk). Ártatlan lány suta pasz-tellruhában és nagyon megadóan (akitől sajnos nem

hatódunk meg). Nagyon démoni házvezetődő, mély hanggal, darázsderékkal és magasra tömött vállakkal, mint Szörnyella a *101 kiskutyában* (aki azért képes némi félelmet kelteni). Egy darab szomorú férfi (akiről az égvilágon semmi nem jut eszünkbe, ahogy az előadásnak sem). Egy mindig nagyon dinamikus, „komikus” kórus (gyors és profi ki-be jöveletekkel, érthetetlen szöveggel).

A férjet alakító Szabó P. Szilveszter például sokkal szimpatikusabb az interneten látható kis kalózvideón, melyen civilben a musical slágerét éneklő az Operettszínház előtt (az új előadást reklámozandó), mint a démonira faragott, maszkos, sematikus és unalmas tragikus férfi szerepébe kényszerítve a színpadon. Janza Kata, a házvezetődő, ugyanezen a videón, festett szó-kén, emberi mivoltában sokkal izgalmasabb, és kevésbé közhelyes, mint az előadásban, úgynevezett esztétikailag megkomponált rajzfilmes kivitelben. Neki egyébként volna hangja s színészi ereje is, hogy eljuttassa a szerepet. Vágó Zsuzsi mint új asszony, hiába fiatal és tiszta, nem tud létező, személyes figurává válni, tisztán általánosságot kell játszania.

Nemcsak a dramaturgia kínos – szinte egyazon jelenetben ismerkednek meg s lesznek szerelmesek, majd hivatkoznak „az elmúlt napokra”, végül egy perc alatt lebonyolódik a leánykérés, mint amin sebes vág-tában túl kell esni –, de a szöveg is annyira bugyuta, hogy még jó fordítás esetén is rágóguminak hatna. Müller Péter Sziámi ilyenekre képes: „Jöjj, szörnyű az éj, lelkemhez éj, / Szólj egy fontos szót, mesélj!” A szöveg talán harminc százalékát értem, a kórusét egyáltalán nem, szerencsémre van angol felirat, azon kapom magam, hogy abból próbálok tájékozódni.

A zene sem több slágerbabérokra törő általánosság-nál. Egyedül a Rebecca-dal idézhető fel (Janza Kata előadásában), melyet, igaz, legalább háromszor van alkalmunk hallani, mikor Rebecca vészterhes neve a mélyből harsan fel, mint valami ősi átok. A hangosítást feltehetően halláskárosultakra szabták, mintha a decibelek volnának hivatottak pótolni azt az emberi ürességet, mely mellkasunkat szorítja ez estén.

Meglepő, hogy Béres Attila rendezőt – kinek lehetőségét, úgy gondolom, az efféle darabválasztás vagy felkérés elfogadása ugyancsak rombolja – az emberi kapcsolatok vagy legalább egy-két hihető figura megmutatása helyett pusztán a színházi effektek és köz-helyek izgatják, vörös és sötét fények, a technika, a le-

Székárosy Zsuzsa felvételei

Szabó P. Szilveszter (Maxim de Winter) és Vágó Zsuzsi („Én”)

bonyolítás, a kórus gyors ki-be mozgatása, a hatáselemek halmozása, a valahonnan másolt, készen kapott, közhelyes teatralitás. A színészi játék irányítására kevés gondot fordít. Mintha minden idegen volna tőle, mi emberi.

Mészáros Árpád Zsolt (Jack Fawell)

SYLVESTER
LÉVAY –
MICHAEL KUNZE:
REBECCA
(Budapesti
Operettszínház)

Jelmez: Velich Rita. **Díszlet:** Horesnyi Balázs. **Rendező:** Béres Attila.

Szereplők: Vágó Zsuzsi, Szabó P. Szilveszter, Bálint Ádám, Náray Erika, Pálfaly Attila, Janza Kata, Nádasi Veronika, Sánta László, Dézsy Szabó Gábor, Marik Péter, Oláh Tibor, Csuha Lajos, Péter Richárd, Arányi Adrienn.

de nem is nézem le, s láttam belőle jót s igazán kiemelkedőt is – a Broadwayn, igaz, ott nem az adófizetők pénzéből. Az előadás végére megirigylem Kosztolányi nyugalját. Az a néző, aki úgy véli, hogy itt életet, értéket, emberi kapcsolatokat lát, ugyanaz, mint aki elhiszi, hogy a sorozatokban, az üres tévé-fecsejekben, a színes újságok pletykarovataiban valós emberekről s viszonyokról van szó, s bedől az üres fejű és szavazatéhes politikusok szavainak – örül, hogy helyette gondolkodnak, boldogan elmerül egy hazug világban, s úgy érezheti: él, és most jól szórakozott. Aztán hazamegy, bekapcsolja a tévét, s a mókuserék forog tovább.